

“Componența consumurilor și cheltuielilor întreprinderii”

Introducere

1. Prezentul standard național, care nu are analog în nomenclatorul standardelor internaționale de contabilitate, este elaborat pentru facilitarea asimilării noului sistem de contabilizare a consumurilor și cheltuielilor la etapele inițiale ale reformei contabilității.

În prezentul standard sînt reflectate toate consumurile și cheltuielile aferente desfășurării activității de întreprinzător indiferent de cerințele impozitării.

Obiectiv

2. Obiectivul prezentului standard îl constituie determinarea componenței consumurilor întreprinderilor de producție, de comerț și de prestări servicii, a cheltuielilor activității operaționale, de investiții și financiare, precum și a pierderilor excepționale.

Domeniul de aplicare

3. Prezentul standard se extinde asupra persoanelor juridice și fizice care desfășoară activități de producție, de comerț și de prestări servicii, precum și asupra filialelor, reprezentanțelor și altor subdiviziuni structurale înregistrate în Republica Moldova, situate atît pe teritoriul Republicii Moldova, cît și peste hotarele ei.

4. Consumurile și cheltuielile menționate în prezentul standard sînt reflectate parțial, mai detaliat fiind examinate în următoarele standarde naționale de contabilitate (S.N.C.):

a) consumurile și cheltuielile pentru achiziționarea și prelucrarea stocurilor de mărfuri și materiale, modul de repartizare și de includere a acestora în costul vânzărilor (S.N.C. 2 “Stocurile de mărfuri și materiale”);

b) uzura (amortizarea) activelor amortizabile (uzurabile) (S.N.C. 13 “Contabilitatea activelor nemateriale (imobilizărilor necorporale”, S.N.C. 16 “Contabilitatea activelor materiale pe termen lung”);

c) cheltuielile excepționale și pierderile cauzate de comenzile anulate, precum și corectarea erorilor esențiale privind cheltuielile și consumurile (S.N.C. 8 “Profitul sau pierderea netă a perioadei gestionare, erorile esențiale și modificările în politica de contabilitate”);

d) cheltuielile pentru lucrări de cercetări științifice, proiectare și experimentare (S.N.C. 9 “Contabilitatea cheltuielilor pentru cercetări științifice și lucrări de proiectare și experimentare”);

e) cheltuielile privind împrumuturile, care pot fi capitalizate (S.N.C. 23 “Cheltuielile privind împrumuturile”);

f) cheltuielile privind contractele de construcție (S.N.C. 11 “Contractele de construcție”);

g) cheltuielile privind chiria (S.N.C. 17 “Contabilitatea chiriei”).

Definiții

5. În prezentul standard noțiunile utilizate semnifică:

Consumuri - resurse consumate pentru fabricarea produselor și prestarea serviciilor în scopul obținerii unui venit.

Consumuri directe - consumuri identificate nemijlocit pe un anumit produs sau alt obiect de cheltuieli.

Consumuri indirecte - consumuri care nu pot fi identificate direct pe un produs sau obiect concret de cheltuieli.

Consumuri variabile - consumuri care se modifică în raport cu volumul producției, lucrărilor executate, serviciilor prestate.

Consumuri constante - consumuri care rămîn constante într-un anumit diapazon de modificări, indiferent de modificările volumului producției sau activității de afaceri a personalului de conducere.

Consumuri directe de materiale - valoarea materiei prime, materialelor, semifabricatelor, utilizate la fabricarea produselor care în mod substanțial intră în componența acestora și se includ direct în costul produselor finite.

Consumuri directe privind retribuirea muncii - consumuri privind remunerarea muncitorilor, incluse în mod direct în costul produselor finite. La întreprinderile de prestări servicii se utilizează noțiunea consumuri privind retribuirea muncii.

Consumuri indirecte de producție - consumuri aferente deservirii și conducerii subdiviziunilor de producție care nu pot fi incluse în mod direct în costul produselor finite (serviciilor) și se repartizează conform S.N.C. 2 “Stocurile de mărfuri și materiale”.

Cheltuieli - toate cheltuielile și pierderile perioadei care se scad din venit la calcularea profitului (pierderii) perioadei de gestiune.

Cheltuielile activității operaționale - cheltuielile aferente desfășurării activității de bază a întreprinderii.

Cheltuielile activității de investiții - cheltuieli și pierderi aferente scoaterii din funcțiune a activelor pe termen lung.

Cheltuielile activității financiare - cheltuieli rezultate din modificarea mărimii și structurii capitalului propriu și împrumuturilor (creditelor).

Pierderi excepționale - pierderi suportate ca rezultat al evenimentelor care nu țin de activitatea ordinară.

Costul vânzărilor - o parte din consumuri, care se trec la produsele, mărfurile și serviciile vândute.

Cheltuieli ale perioadei de gestiune - cheltuieli pentru comercializarea produselor, mărfurilor și serviciilor, administrative, de deservire, de organizare a producției.

Cheltuieli anticipate - cheltuieli apărute în perioada de gestiune, dar aferente perioadelor viitoare (de exemplu, plățile în avans aferente chiriei etc.).

Proces de producție (tehnologic) - procesul care cuprinde toate operațiile de prelucrare a materiilor prime, materialelor, de utilizare a articolelor accesorii (piese de completare) la fabricarea și asamblarea producției.

6. Contribuțiile pentru asigurările sociale și asistența socială se efectuează din toată suma calculată pentru retribuirea muncii în conformitate cu legislația în vigoare.

Componența consumurilor

În componența consumurilor, care se includ în costul de producție (servicii) se prevăd următoarele articole: consumuri de materiale, consumuri privind retribuirea muncii, consumuri indirecte de producție. În unele ramuri ale economiei naționale, în afară de cele nominalizate, pot fi utilizate și alte articole de consum, care reflectă particularitățile activității de producție și gospodărești (de exemplu, în ramura extractivă - epuizarea resurselor naturale, în industria energetică - uzura mijloacelor fixe etc.).

Consumuri de materiale

7. Consumurile de materiale incluse în costul produselor finite, producției în curs de execuție cuprind: la întreprinderile de producție - con-

sumurile directe de materiale, la întreprinderile de prestări servicii - consumuri de materiale. La întreprinderile de comerț consumurile de materiale nu se includ în costul mărfurilor, ci se trec la cheltuielile perioadei de gestiune.

Consumuri directe de materiale

8. La întreprinderile de producție consumurile directe de materiale cuprind valoarea materialelor, utilizate în procesul de producție (tehnologic) incluse în costul produselor finite, și anume:

a) a materiilor prime și materialelor, care constituie baza producției fabricate sau o componentă indispensabilă la fabricarea acestora;

b) a articolelor accesorii (piese de completare) și a semifabricatelor supuse asamblării sau prelucrării suplimentare la întreprinderea respectivă;

c) valoarea serviciilor cu caracter de producție prestate de terți și cheltuielile suplimentare aferente, raportate la scumpirea valorii materialelor, de exemplu:

- executarea unor operații distincte privind fabricarea produselor, prelucrarea materiilor prime și materialelor;

- efectuarea probelor privind determinarea calității materiilor prime și materialelor consumabile, utilizate exclusiv pentru fabricarea produselor concrete;

d) a combustibilului de toate tipurile, consumat în scopuri tehnologice, la producerea tuturor felurilor de energie;

e) a energiei de toate felurile (electrică, termică, aer comprimat, frig, apă etc.), consumate în scopuri tehnologice, de transport și aferente altor necesități de producție ale întreprinderii.

Consumuri de materiale

9. Pentru întreprinderile de prestări servicii consumurile de materiale, utilizate în procesul activității de bază, cuprind:

a) materiale auxiliare;

b) materiale de construcție;

c) carburanți și lubrifianți;

d) piese de schimb pentru prestarea serviciilor de reparații;

e) alte materiale.

Consumuri privind retribuirea muncii

10. La consumurile privind retribuirea muncii incluse în costul produselor finite, producției în curs de execuție se raportează: la întreprinderile de producție - consumurile directe privind retribuirea muncii, iar la întreprinderile de prestări servicii - cheltuielile

privind retribuirea muncii. La întreprinderile de comerț consumurile privind retribuirea muncii nu se includ în costul mărfurilor. Ele țin de cheltuielile perioadei de gestiune.

Consumurile directe privind retribuirea muncii

11. În consumurile directe privind retribuirea muncii ale întreprinderii de producție se includ consumurile privind retribuirea muncii plătite personalului încadrat în producția de bază a întreprinderii, inclusiv premiile și alte sume plătite sub formă de stimulare și compensare. La acestea se referă:

a) retribuțiile pentru munca prestată efectiv, calculate în baza tarifelor în acord, salariilor tarifare și salariilor funcției și onorariilor, formele și sistemele de retribuire a muncii acceptate de întreprindere, precum și:

- sporurile la salariile plătite lucrătorilor din telecomunicații, construcții, transporturi și altor salariați, activitatea permanentă a cărora este legată de deplasări, diurnele plătite din momentul plecării pînă în momentul revenirii la sediul întreprinderilor lor;

- premiile pentru rezultatele de producție obținute, sporurile la salariile tarifare și de bază pentru măiestrie profesională;

- sumele plătite (la executarea lucrărilor prin metoda de cart) în mărirea unui salariu tarifar, salariu de funcție pentru zilele de deplasare de la sediul întreprinderii la locul de lucru și viceversa, prevăzute de graficul de lucru, precum și pentru zilele de reținere a salariaților în drum din cauza condițiilor meteorologice sau din vina organizațiilor de transport referitoare la obiectele concrete de construcții și reparații capitale;

- remunerațiile studenților instituțiilor de învățămînt și ale elevilor instituțiilor de învățămînt mediu de specialitate și profesional-tehnic care fac practica de producție la întreprinderi, precum și remunerațiile plătite elevilor școlilor de cultură generală în perioada orientărilor profesionale;

- remunerațiile lucrătorilor, neîncadrați în statele întreprinderii pentru executarea de către aceștia a lucrărilor conform contractelor de drept civil, dacă decontările cu aceștia pentru munca prestată se efectuează direct de întreprindere;

b) remunerarea zilelor de odihnă (recuperărilor) acordate salariaților pentru munca ce depășește durata normală a timpului de lucru în cazul organizării muncii prin metoda de cart, evidenței însumate a timpului de muncă și în alte cazuri stabilite de legislație;

c) sumele plătite sub formă de compensare în funcție de regimul de lucru și condițiile de muncă, inclusiv sporurile și adaosurile la salariile tarifare și salariile de bază pentru munca în timp de noapte, munca suplimentară, munca în zilele de odihnă, de sărbători, munca în regim cu multe schimburi, pentru cumularea profesiunilor, extinderea zonelor de deservire, pentru muncă în condiții grele, nocive, deosebit de nocive etc.;

d) remunerarea, în conformitate cu legislația în vigoare, a concediilor legale de odihnă (anuale) și suplimentare (compensații pentru concediul nefolosit), a orelor cu înlesniri pentru adolescenți, a pauzelor pentru mamele care alăptează copilul, precum și a timpului necesar pentru efectuarea examenului medical, îndeplinirea atribuțiilor de stat;

e) alte feluri de retribuții acordate salariaților care participă la fabricarea produselor.

Consumuri privind retribuirea muncii

12. La întreprinderile de prestări servicii consumurile privind retribuirea muncii cuprind salariul de bază și cel suplimentar, diverse sporuri, adaosuri, premii calculate personalului care lucrează nemijlocit în domeniul prestării serviciilor.

Consumuri indirecte de producție

13. Consumuri indirecte de producție au loc la întreprinderile de producție și întreprinderile de prestări servicii disponibile de producție în curs de execuție și cuprind:

a) cheltuielile de întreținere a mijloacelor fixe cu destinație productivă în stare de lucru (cheltuieli pentru asistență tehnică și întreținere, pentru efectuarea reparațiilor curente, medii și capitale); pentru îndeplinirea normelor sanitaro-igienice, inclusiv cheltuielile de întreținere a încăperilor și inventarului acordate de întreprindere instituțiilor medicale pentru organizarea punctelor medicale nemijlocit pe teritoriul întreprinderii, pentru menținerea curățeniei și ordinii în unitatea de producție;

b) cheltuielile de întreținere și exploatare a mijloacelor destinate protecției naturii referitoare la procesul de producție, inclusiv plățile pentru evacuarea substanțelor poluante în mediul înconjurător;

c) cheltuielile de întreținere și deservire a mijloacelor tehnice de dirijare, comunicații, mijloacelor de semnalizare, altor mijloace tehnice de comandă referitoare la procesul de producție;

d) uzura mijloacelor fixe cu destinație productivă;

e) epuizarea resurselor naturale;

f) amortizarea activelor nemateriale utilizate în procesul de producție;

g) cheltuielile aferente perfecționării tehnologiilor și organizării producției, precum și îmbunătățirii calității produselor, sporirii fiabilității, durabilității și altor proprietăți de exploatare a acestora în cadrul procesului de producție;

h) uzura obiectelor de mică valoare și scurtă durată;

i) valoarea materialelor utilizate în procesul de producție pentru asigurarea unui proces tehnologic normal, pentru ambalarea produselor în secții sau consumate pentru alte necesități de producție, care nu pot fi raportate direct la tipuri concrete de produse;

j) salariile muncitorilor auxiliari încadrați în producție și ale personalului administrativ, de conducere etc. din subdiviziunile de producție, inclusiv toate tipurile de premii și adaosuri conform sistemelor în vigoare la întreprindere;

k) sumele plătite sub formă de stimulare salariaților încadrați în procesul de producție, inclusiv:

- recompensele unice pentru vechime în muncă (sporurile pentru stagiul de muncă în specialitate la întreprinderea respectivă) în conformitate cu legislația în vigoare, și premiile neincluse în cheltuielile directe privind retribuirea muncii;

- sumele plătite pentru timpul aflării în concedii forțate cu păstrarea parțială a salariului, prevăzute de legislația în vigoare;

l) cheltuielile de asigurare a condițiilor normale de lucru și a tehnicii securității ce țin de particularitățile producției și prevăzute de legislația respectivă;

m) cheltuielile de asigurare a pazei (inclusiv a celei antiincendiare) atelierelor, secțiilor și subdiviziunilor cu destinație productivă;

n) cheltuielile de deplasare a salariaților încadrați nemijlocit în procesul de producție;

o) asigurarea obligatorie a salariaților ocupați în sfera de producție și a activelor de producție;

p) alte cheltuieli în conformitate cu legislația în vigoare.

Componenta cheltuielilor

14. Cheltuielile se înregistrează la întreprinderile cu toate tipurile de activități. Acestea se reflectă în contabilitate și rapoartele financiare în baza metodei calculării din perioada în care s-au produs și cuprind cheltuielile activităților operaționale, de investiții, financiare, precum și pierderile excepționale.

Cheltuielile activității operaționale

15. Cheltuielile activității operaționale a întreprinderii includ costul vânzărilor și cheltuielile perioadei de gestiune.

Costul vânzărilor

16. Costul vânzărilor cuprinde:

a) pentru întreprinderile de producție - consumurile directe de materiale, consumurile directe privind remunerarea muncii, consumurile indirecte de producție;

b) pentru întreprinderile de comerț - costul mărfurilor vândute;

c) pentru întreprinderile de prestări servicii - consumurile de materiale, consumurile privind retribuirea muncii, consumurile indirecte de producție.

Cheltuielile perioadei de gestiune

17. În componența cheltuielilor perioadei de gestiune se includ:

a) cheltuielile comerciale;

b) cheltuielile generale și administrative;

c) alte cheltuieli operaționale.

Cheltuielile comerciale

18. Comerciale sînt considerate cheltuielile de vânzare a produselor finite, mărfurilor și serviciilor. Acestea cuprind:

a) cheltuielile de ambalare, inclusiv valoarea ambalajului și materialelor de ambalat, salariul muncitorilor ocupați cu ambalarea produselor (la întreprinderile de producție în cazul cînd ambalarea se efectuează la depozitul de produse finite), mărfurilor;

b) la întreprinderile de comerț - cheltuielile de depozitare și pregătire a mărfurilor pentru vânzare, aspectul exterior al vitrinelor de reclamă și alte acțiuni care contribuie la vânzarea mărfurilor, precum și vânzarea propriu-zisă și transportarea mărfurilor la cumpărători, dacă aceste cheltuieli le suportă firma comercială;

c) cheltuielile de transport-expediere a produselor fabricate și a mărfurilor (cu excepția cazurilor în care acestea se recuperează de către cumpărător), taxele vamale etc.;

d) remunerarea lucrărilor de marcare (etichetare), certificare a produselor și mărfurilor, întocmirea declarațiilor vamale privind comercializarea produselor peste hotarele republicii;

e) serviciile de marketing aferente încheierii sau rezilierii contractelor (acordurilor);

f) comisioanele (defalcările) plătite organizațiilor de desfacere, intermediere, de comerț extern, cheltuielile de procurare a licențelor pentru exportul produselor și mărfurilor;

g) cheltuielile ce țin de reclamă, participarea la expoziții, târguri: valoarea mostrelor de mărfuri transmise, în conformitate cu contractele (acordurile) încheiate sau alte acte, nemijlocit cumpărătorilor sau organizațiilor de intermediere cu titlu gratuit și care nu pot fi returnate, alte cheltuieli similare;

h) cheltuielile de studiere a piețelor de desfacere interne și externe, de salarizare a lucrătorilor ocupați cu colectarea și prelucrarea datelor privind piețele de desfacere a mărfurilor respective, informațiilor asupra producătorilor-concurenți, costul literaturii economice pentru efectuarea investigațiilor de marketing, alte cheltuieli ale secțiilor, serviciilor sau ale lucrătorilor din domeniul marketingului;

i) cheltuielile pentru reparația cu termen de garanție și deservirea cu termen de garanție a produselor și mărfurilor vândute;

j) cheltuielile ce țin de remunerațiile lucrătorilor întreprinderilor de comerț care cuprind salariul de bază și cel suplimentar, diverse sporuri, adaosuri, premii platite vânzătorilor, casierilor, hamalilor, precum și bucătarilor, ospătarilor de la întreprinderile de alimentație publică și altui personal angajat nemijlocit la vânzarea mărfurilor;

k) cheltuieli privind datoriile dubioase;

l) cheltuieli privind returnarea și reducerea prețurilor la mărfurile vândute.

19. Nomenclatorul articolelor cheltuielilor comerciale este elaborat de către întreprindere, pornind de la particularitățile și specificul activității acesteia.

Cheltuieli generale și administrative

20. Cheltuielile generale și administrative cuprind:

1) cheltuielile privind retribuirea muncii salariaților atribuite personalului de conducere și gospodăresc, premiile de orice tip conform sistemelor existente la întreprindere, adaosurile de orice tip, inclusiv:

a) sumele plătite pentru absențele forțate sau îndeplinirea unui lucru plătit insuficient în cazurile prevăzute de legislație;

b) suplimentele (adaosurile) plătite pentru concediul medical pînă la nivelul salariului efectiv, stabilit de legislație;

c) diferența de salarii plătită lucrătorilor transferați de la alte întreprinderi cu păstrarea în decursul unei anumite perioade, a cuantumurilor salariului de funcție de la locul de muncă precedent, precum și în cazul interimatului provizoriu, dacă aceasta este prevăzută de legislația în vigoare;

d) recompensele unice pentru vechimea în muncă și adaosurile pentru vechimea de muncă în specialitate la întreprinderea respectivă plătite salariaților în conformitate cu legislația în vigoare;

2) contribuțiile pentru asigurările sociale și cele medicale, fondul de pensii, fondul de stat de plasare în câmpul muncii din suma cheltuielilor privind retribuirea muncii;

3) plățile suplimentare, indemnizațiile, sporurile, compensațiile acordate salariaților întreprinderii, inclusiv:

a) sumele plătite salariaților concediați de la întreprindere din cauza reorganizării acestora, reducerii personalului și statelor;

b) sumele plătite salariaților, inclusiv femeilor care educă copii, pentru concediile acordate suplimentar;

c) sporurile la pensii, indemnizațiile unice acordate salariaților care se pensionează;

d) sumele plătite sub formă de compensare ca urmare a majorării prețurilor, scumpirea alimentației (bucatelor) la ospătării, bufete și profilactorii sau acordarea ei la prețuri reduse sau gratuit (exceptînd alimentația specială pentru anumite categorii de salariați în conformitate cu legislația);

e) compensarea daunelor materiale salariaților întreprinderii cauzate de traumele în producție și plata pensiei de invaliditate, recuperate din această cauză din fondul social, indemnizațiilor unice în caz de deces al salariatului ca rezultat al accidentului de producție;

f) indemnizațiile plătite atît în temeiul deciziilor judecătorești, cît și fără acestea în legătură cu pierderea capacității de muncă din cauza traumelor de producție;

g) sumele plătite salariaților-donatori de sînge pentru zilele examinării medicale, donării de sînge și pentru zilele de odihnă, acordate după fiecare zi de donare a sîngelui;

4) ajutorul material acordat salariaților (inclusiv cota inițială pentru construcția de locuințe cooperatiste sau pentru rambursarea parțială a creditului, acordat în scopul construcției de locuințe cooperatiste sau construcției individuale a locuințelor);

5) întreținerea, uzura și reparația mijloacelor fixe cu destinație administrativă, gospodărească și de protecție a naturii (clădiri, construcții etc.);

6) amortizarea activelor nemateriale cu destinație generală a întreprinderii;

7) valoarea obiectelor de mică valoare și scurtă durată în limita stabilită;

8) uzura și reparația obiectelor de mică valoare și scurtă durată;

9) plata pentru chiria curentă a mijloacelor fixe, activelor nemateriale și obiectelor de mică valoare și scurtă durată;

10) cheltuieli de întreținere a obiectelor și mijloacelor fixe conservate în conformitate cu actele normative în vigoare;

11) cheltuielile aferente întreținerii și deservirii mijloacelor tehnice de comandă, centrelor de telecomunicații, mijloacelor de semnalizare, centrelor de calcul și altor mijloace tehnice de comandă, care nu se referă la producție (de exemplu, cheltuielile pentru chirie a mijloacelor de telecomunicații, utilizate în scopuri de conducere);

12) cheltuielile poștale și telegrafice, cheltuielile de întreținere și exploatare a stațiilor de telefoane, comutatoarelor, faxurilor, instalațiilor de dispecerat, de radiou și de alte tipuri de telecomunicații, utilizate pentru administrare și care se includ în bilanțul întreprinderii; pentru lucrările tipografice, pentru întreținerea și exploatarea biroticii; pentru procurarea rechizitelor de birou, formularelor de evidență, de dări de seamă;

13) plata serviciilor pentru dirijarea producției efectuată de terțe organizații în cazurile în care în statele de funcțiuni ale întreprinderii nu este prevăzută finanțarea unor servicii funcționale sau când aceste întreprinderi nu sînt în stare să asigure îndeplinirea unor lucrări necesare fără participarea organizațiilor specializate, inclusiv pentru executarea unor lucrări periodice la solicitarea organelor de conducere de stat pentru îndeplinirea cărora nu este rațional de a întreține un personal permanent, precum și alte cheltuieli legate nemijlocit de activitatea întreprinderii;

14) cheltuielile privind paza obiectelor administrativ-gospodărești și asigurarea securității antiincendiară a acestora;

15) cheltuielile de întreținere a transportului auto de serviciu: remunerarea salariaților care deservesc acest transport, valoarea combustibilului, lubrifianților și altor materiale, uzura și reparația cauciucurilor, asistența tehnică a transportului auto; cheltuieli de întreținere a garajelor, arenda pentru garaje și parcarea autovehiculelor, cotele de amortizare și

cheltuielile pentru toate tipurile de reparație a autovehiculelor și clădirilor, garajelor, cheltuielile pentru închirierea autoturismelor de serviciu;

16) cheltuielile privind deplasările personalului de conducere;

17) cheltuielile de reprezentare;

18) cheltuielile pentru măsurile de protecție civilă, inclusiv uzura inventarului și mijloacelor fixe, utilizate în aceste scopuri;

19) plata compensațiilor personalului administrativ - de conducere al întreprinderilor, activitatea de producție a cărora este legată de necesitatea unor deplasări sistematice în interes de serviciu, a cheltuielilor ce țin de utilizarea în aceste scopuri a autoturismelor personale;

20) defalcări pentru întreținerea aparatului de conducere al organizațiilor ierarhic superioare, a asociațiilor, concernelor și altor structuri și organe de conducere;

21) cheltuielile în scopuri de caritate și sponsorizare;

22) cheltuielile de întreținere a subdiviziunilor de producție și de deservire;

23) cheltuielile pentru asigurarea salariaților și a bunurilor cu destinație generală și administrativă prevăzute de actele normative în vigoare;

24) cheltuielile aferente angajării forței de muncă;

25) plata pentru diversele servicii prestate întreprinderii în conformitate cu contractele (acordurile) încheiate de către:

a) bănci, bursele de mărfuri, organizațiile intermediare și alte organizații;

b) organizațiile consultative, juridice, informaționale, de audit, traducători;

c) mass-media în legătură cu publicarea rapoartelor financiare;

26) cheltuielile pentru pregătirea și reciclarea personalului, inclusiv:

a) salariul lucrătorilor întreprinderilor în timpul studiilor acestora cu scoaterea din producție în sistemul de ridicare a calificării și de reciclare a cadrelor, precum și sumele plătite în conformitate cu legislația în vigoare pentru concediile de studii, acordate muncitorilor și funcționarilor, care au succese bune la învățătură în instituțiile de învățămînt superior și mediu, seral și fără frecvență, la doctorantura fără frecvență;

b) sumele plătite absolvenților școlilor medii profesional-tehnice și tinerilor specialiști care au absolvit instituția de învățămînt superior sau mediu de specialitate, pentru deplasarea la locul de lucru,

concediul înainte de a-și începe activitatea, precum și plata indemnizațiilor;

c) cheltuielile de întreținere a instituțiilor de învățământ, care se află la bilanțul întreprinderii;

27) cheltuielile pentru cercetări științifice;

28) cheltuielile pentru invenții și raționalizări cu caracter de producție, efectuarea lucrărilor experimentale, confecționarea și proba modelelor și mostrelor în baza invențiilor și propunerilor de raționalizare, organizarea expozițiilor, concursurilor, trecherilor în revistă, acțiunilor de certificare și a altor acțiuni privind implementarea inovațiilor și propunerilor de raționalizare, plata onorariilor și alte cheltuieli, cu excepția cazurilor de capitalizare a acestora prevăzute de S.N.C. 9 "Contabilitatea cheltuielilor pentru cercetări științifice și lucrări de proiectare și experimentare";

29) cheltuielile privind reparația ambalajului folosit în multiplă circulație și returnabil, precum și valoarea ambalajului, scos din uz ca urmare a uzurii naturale a acestuia;

30) impozitele și taxele, conform legislației în vigoare, precum și impozitul pe valoarea adăugată și accizele nerecuperabile, cu excepția impozitului pe venit;

31) cheltuielile de judecată, cheltuielile de arbitraj și taxele de stat;

32) cheltuielile pentru procurarea literaturii speciale, actelor normative și instructive, precum și abonarea la ediții speciale (ziare, reviste etc.) necesare în activitatea de producție;

33) cheltuielile pentru acțiunile de ocrotire a sănătății, organizarea timpului liber și odihnei salariaților de la întreprindere, inclusiv pentru:

a) întreținerea și uzura utilajului și încăperilor, acordate gratuit pentru desfășurarea activității culturale și sportive;

b) întreținerea obiectelor de ocrotire a sănătății, azilurilor pentru bătrâni și invalizi, instituțiilor preșcolare pentru copii din sistemul învățământului public, precum și a obiectelor din fondul locativ (inclusiv uzură și cheltuielile pentru efectuarea diverselor tipuri de reparații;

c) achitarea din contul întreprinderii a biletelor de tratament în sanatorii și case de odihnă, organizarea excursiilor și călătoriilor, ocupațiilor în secții sportive, cercuri și cluburi, a vizitării acțiunilor culturale distractive și sportive;

34) cheltuielile de organizare aferente desfășurării adunărilor acționarilor, perfectării documentelor;

35) alte cheltuieli.

21. Cheltuielile neproductive:

a) pierderile din cauza întreruperilor în producție;

b) pierderile, cauzate de casarea produselor alimentare și medicamentelor cu termenul de garanție expirat.

22. Nomenclatorul articolelor de cheltuieli generale și administrative, recomandat pentru întreprinderile de producție, întreprinderile de comerț și de prestări servicii, este prezentat în anexa nr. 1.

Alte cheltuieli operaționale

23. Cheltuielile care nu pot fi raportate nici la cheltuielile comerciale, nici la cele generale și administrative sînt incluse în alte cheltuieli operaționale și anume cheltuielile privind:

a) plata dobînzilor filialelor, întreprinderilor filiere și asociate;

b) plata dobînzilor aferente creditelor bancare și împrumuturilor primite pe termen scurt și pe termen lung, cu excepția cazurilor de capitalizare a acestora, prevăzute în S.N.C. 23 "Cheltuielile privind împrumuturile";

c) plata dobînzilor privind alte operații;

d) plata dobînzilor privind împrumuturile expirate și sancțiunile creditare;

e) vînzarea activelor curente, cu excepția produselor finite, mărfurilor și serviciilor prestate;

f) amenzile, penalitățile, despăgubirile;

g) emisiunea și difuzarea titlurilor de valoare pe termen scurt - obligațiuni, cambii și alte titluri de valoare, plata comisioanelor pentru difuzarea acestora etc.;

h) consumurile indirecte de producție constante nerepartizabile;

i) sumele diferențelor dintre costul stocurilor de mărfuri și materiale și valoarea realizabilă netă;

j) lipsurile și pierderile de la deteriorarea valorilor;

k) producția rebutată;

l) alte cheltuieli operaționale.

Cheltuielile activității de investiții

24. Cheltuielile activității de investiții sînt generate de scoaterea din funcțiune a activelor pe termen lung. Acestea cuprind următoarele cheltuieli:

a) privind ieșirea activelor nemateriale;

b) privind ieșirea activelor materiale pe termen lung;

c) privind ieșirea activelor financiare pe termen lung;

d) din reevaluarea activelor pe termen lung;

e) aferente participațiilor în alte întreprinderi;

- f) privind operațiile cu părțile legate;
- g) alte cheltuieli ale activității de investiții.

Cheltuielile activității financiare

25. Cheltuielile activității financiare sînt generate de modificarea mărimii și structurii capitalului propriu, împrumuturilor și creditelor întreprinderii. Acestea cuprind următoarele cheltuieli:

- a) *privind plata redevențelor;*
- b) *privind arenda finanțată a activelor materiale pe termen lung;*
- c) *privind diferențele de curs valutar;*
- d) *alte cheltuieli ale activității financiare.*

Pierderi excepționale

26. Pierderile excepționale apar ca rezultat al evenimentelor sau operațiilor rare și netipice, nelegate de activitatea financiar-economică (ordinară) a întreprinderii. Acestea cuprind:

- a) *pierderile provocate de calamitățile naturale;*
- b) *pierderile rezultate din perturbările politice;*
- c) *pierderile ocazionate de modificarea legislației Republicii Moldova.*

Interconexiunea cheltuielilor și indicatorilor din raportul privind rezultatele financiare

27. Întreprinderile de producție, de comerț și prestări servicii întocmesc raportul privind rezultatele financiare după un formular unic, care cuprinde: costul vânzărilor, cheltuielile comerciale, cheltuielile generale și de administrație, alte cheltuieli operaționale, cheltuieli ale activității de investiții și financiare, pierderi excepționale (anexa nr. 2).

28. Costul vânzărilor reprezintă suma consumurilor care au devenit cheltuieli ca rezultat al vânzării produselor finite, mărfurilor și serviciilor, care cuprind:

- a) *la întreprinderile de producție - consumurile directe de materiale, consumuri directe privind retribuirea muncii, consumurile indirecte de producție;*
- b) *la întreprinderile de comerț - valoarea mărfurilor vîndute care se determină în felul următor: la suma soldului stocurilor de mărfuri la începutul perioadei de gestiune se adaugă suma achizițiilor-netto de mărfuri în perioada de gestiune și se scade suma soldului stocurilor de mărfuri la finele perioadei de gestiune:*
 - *achizițiile-neto includ volumul global al achizițiilor minus rabaturile pentru plata anticipată,*

returnarea și bonificarea (reducerea prețurilor) mărfurilor de transport legate de aducerea mărfurilor achiziționate;

c) *la întreprinderile de prestări servicii - consumuri de materiale și cele ce țin de retribuirea muncii, precum și consumuri indirecte de producție pentru întreprinderile care dispun de producție neterminată.*

29. Indicatorul costului vânzărilor la întreprinderile de producție se determină printr-un calcul special bazat pe datele calculației costului produselor fabricate în perioada de gestiune, ținînd cont de modificarea stocului inițial și final de produse finite. Calculația costului produselor fabricate este obligatorie pentru întreprinderea de producție. Formularul acesteia este prezentat în anexa nr. 3.

30. Soldurile de produse finite și de mărfuri se evaluează și se reflectă în bilanțul contabil în conformitate cu S.N.C. 2 "Stocurile de mărfuri și materiale".

31. Cheltuielile activităților de investiții, financiară, precum și pierderile excepționale se includ în raportul privind rezultatele financiare în sumele specificate în paragrafele 24-27 ale prezentului standard.

Publicitate

32. Întreprinderile dezvăluie în rapoartele financiare:

- a) *politica de contabilitate, acceptată pentru determinarea componenței consumurilor și cheltuielilor;*
- b) *cheltuielile de producție constatate drept active în perioada de gestiune (stocuri de mărfuri și materiale, mijloace fixe etc.);*
- c) *cheltuielile anticipate:*
 - *pe termen scurt (mai puțin de un an);*
 - *pe termen lung (mai mult de un an);*
- d) *structura elementelor din raportul privind rezultatele financiare referitoare la consumuri și cheltuieli include: costul vânzărilor, cheltuielile comerciale, generale și administrative și alte cheltuieli operaționale, precum și cheltuielile activității de investiții și financiare, pierderile excepționale.*

Data intrării standardului în vigoare

33. Prezentul standard intră în vigoare începînd cu 1 ianuarie 1998.

Nomenclatorul articolelor de cheltuieli generale și administrative pentru întreprinderile de producție, întreprinderile de comerț și de prestări servicii

<p>Materiale auxiliare Salariul (retribuțiile) personalului administrativ Salariul (retribuțiile) personalului economic Sumele plătite salariaților sub formă de premii, stimulente, indemnizații, sporuri și compensații Plata indemnizației la concediere Contribuții pentru asigurările și asistența (protecția) socială Cheltuieli de întreținere și reparare a mijloacelor fixe cu destinație administrativă și general economică Cheltuieli privind combustibilul, gazele, energia electrică și apa Asigurarea bunurilor întreprinderii Amortizarea activelor nemateriale Uzura obiectelor de inventar (vesela, îmbrăcăminte specială sanitară, lenjeria în comerț) Cheltuieli privind operațiile cu ambalajele Cheltuieli privind chiria curentă a încăperilor și utilajului, nelegată de producție Plăți pentru serviciile bancare, de audit, juridice și alte servicii Pierderi din cauza degradării valorilor și lipsurile în limitele și supranormelor perisabilității naturale</p>	<p>Pierderi din cauza întreruperilor Cheltuieli aferente procurării licențelor de comercializare a tipurilor corespunzătoare de activități Cheltuieli de întreținere a pazei și de asigurare a securității antiincendiare Cheltuieli de judecată și de arbitraj Cheltuieli de birou, poștale, telefonice și telegrafice Vărsăminte în organizațiile de binefacere Cheltuieli privind studiile (pregătirea cadrelor) Cheltuieli ce țin de dezvoltare, pentru lucrări de cercetare, proiectare și experimentare Onorarea impozitelor, taxelor și vărsarea altor plăți obligatorii, cu excepția impozitului pe beneficiu (profit) Cheltuieli privind retribuirea muncii și tehnica securității Cheltuieli de deplasare Cheltuieli privind transportul salariaților Cheltuieli privind protecția mediului înconjurător Alte cheltuieli administrative și generale ale gospodăriei</p>
--	--

Componența consumurilor și cheltuielilor (pe tipuri de activități)

Nr. d/o	Indicatorii raportului privind rezultatele financiare	Întreprinderi		
		de producție	de comerț	de prestări servicii
1	2	3	4	5
1	Vinzări nete	x	x	x
2	Costul vânzărilor			
	Consumuri materiale:			
	consumuri directe materiale	x	-	-
	consumuri de materiale	-	x	x
	Consumuri privind retribuirea muncii:			
	consumuri directe privind retribuirea muncii	x	-	-
	consumuri privind retribuirea muncii	-	-	x
	Consumuri indirecte de producție	x	-	x ¹
3	Profitul (pierderi) global	(rînd.1 minus rînd. 2)		

STANDARDUL NAȚIONAL DE CONTABILITATE 3

1	2	3	4	5
4	Cheltuielile perioadei de gestiune cheltuieli comerciale cheltuieli generale și administrative alte cheltuieli operaționale	x x x	x x x	x x x
5	Cheltuieli ale activității de investiții	x	x	x
6	Cheltuieli ale activității financiare	x	x	x
7	Pierderi excepționale	x	x	x
8	Profitul (pierderea) pînă la impozitare	rînd.3 minus rînd. 4, 5, 6 și 7		

Notă:

“x” - acest tip de cheltuieli și consumuri există la întreprinderea respectivă

“x¹” - numai pentru întreprinderile de prestări servicii, care dispun de producție în curs de execuție

Anexa nr.3

Calculația costului produselor fabricate în perioada de gestiune (pentru întreprinderile de producție)

Indicatorul	Nr. rîndului	Suma
Consumuri directe de materiale:		
stocuri de materii prime și materiale la începutul perioadei de gestiune	1	x
achiziționarea materiilor prime și materialelor	2	x
Total: materii prime și materiale destinate procesului de producție	3 : (1 + 2)	x
Stocuri de materii prime și materiale la finele perioadei de gestiune	4	x
Materii prime și materiale utilizate în procesul de producție	5 : (3 - 4)	x
Consumuri directe privind retribuirea muncii	6	x
Consumuri indirecte de producție:		
materiale	7	x
retribuții	8	x
uzura mijloacelor fixe	9	x
amortizarea activelor nemateriale	10	x
chiria	11	x
deplasări	12	x
cheltuieli de întreținere și reparare a mijloacelor fixe	13	x
asigurări obligatorii	14	x
Total consumuri indirecte de producție	15 : (7... + ...14)	x
Consumuri de producție	16 : (5 + 6 + 15)	x
Se adaugă: producția în curs de execuție la începutul perioadei de gestiune	17	x
Se scade: producția în curs de execuție la finele perioadei de gestiune	18	x
Costul produselor fabricate	19 : (16 + 17 - 18)	x